

1998 - EEN JAAR VAN EXTREMEN

Bernhard de Vries¹ & de NMV 1998 excursieleiders

¹Roerdomplaan 222, 7905 EL Hoogeveen

Vries, B.W.L. de, et al. 1999. 1998 - A year of contrasts. *Coolia* 42(4): 235-246.

An introduction to and compilation of the reports by the leaders of the excursions held by the Netherlands Mycological Society in 1998.

Een 'lekker weertje' was er het afgelopen jaar vaak niet bij. In het voorjaar liepen we al te puffen van de warmte om kort daarna geconfronteerd te worden met grote hoeveelheden neerslag. In mei werden enkele excursies afgelast wegens grote droogte terwijl juni ons wederom recordhoeveelheden neerslag bezorgde. Juli leek, hoewel wat somber, in het zuiden vrij normaal. In het noorden bleef het nat. Augustus was in de eerste helft bloedheet en in de tweede helft te koud. Daar tussendoor viel gemiddeld een normale hoeveelheid regen. In september werden we weer met een dubbele hoeveelheid regen verblijd, welk weerbeeld nog in verhevigde mate doorging in oktober. De zon was in deze maand nauwelijks te zien. De maand november leek vrij normaal te worden, maar werd afgesloten met een stevige vorstperiode. Toch, en dat zal u verbazen, was 1998 gemiddeld een uitgesproken zeer warm jaar. De excursieleider die de zaterdag doorkwam dankzij het teiltje water voor zijn voeten, zal het beamen. Om kort te zijn: ons land lijkt langzamerhand geschikt te worden voor de rijstcultuur. In april 1999 lagen er nog vele akkers met aardappelen niet gerooid en nog steeds te nat voor enige grondbewerking. In veel, normaal droge bossen krijgt men nu nog het gevoel in broekbos te lopen. Er zijn gebieden op deze aarde met vele malen meer neerslag. Hoe zal ons land er uit gaan zien als er ooit eens echt veel water valt?

Mycologisch gezien had 1998, naast wat mineurdagen, verschillende toppers. De neerslagrijke herfst lokte veel vrij zeldzame mycorrizapaddestoelen uit hun schuilplaatsen, bijvoorbeeld in Overijssel en Gelderland, en de hete tussenperiodes zorgden voor wat schokeffecten. Voor bodemsaprofyten moest men wachten op gunstig weer maar houtsaprophyten zijn bijna altijd wel te vinden. Over het geheel genomen een bijzonder jaar, wat blijkt uit de volgende verslagen.

NMV excursies 1998

datum	plaats	excursieleider	Kmh	spp.	deeln.
28 maart	Berg en Dal	E. Brouwer	6	75	14
11 april	Gaasterland	S. Greydanus	4	58	7
18 april	Dijkgatsbos	F. van den Bergh	3	61	11
25 april	Coovelsbos	L. Raaymakers	1	88	6
02 mei	Lauwersmeer	T. Nijssen & H. Pras	geen opgave		
10 mei	Meijendel	L. Jalink	1	38	17
16 mei	Bekendelle	P.J. Keizer	1	43	3
23 mei	Gelderse Vallei	J. Wisman	afgelast		
30 mei	Hollandse Hout	F. Stokman	x	60	4
06 juni	Alphen a/d Rijn	C. Uljé	1	37	x
14 juni	Hemmen	E. Jansen	1	31	8
20 juni	Veere	M.J. Franse	2	45	4?
27 juni	Assen e.o.	J. Schreurs	3	62	4
04 juli	Leudal	P. Kelderman	2	160	20
11 juli	Middachten	E. Brouwer	4	>100	23
18 juli	Eyserboschen	P. Kelderman	2	130	12
25 juli	Roden	J. Schreurs	x	>34	x
01 augustus	De Wielewaal	G. Siteur	2	>76	>5
08 augustus	Groenekan	G.J. Keizer	afgelast		
15 augustus	Strijthagerbeek	R. Douwes	1	28	1
22 augustus	Haarzuilens	E. van den Dool	afgelast		
29 augustus	Elzenhove	R. Chrispijn	4	88	15
05 september	Wiltzangk	L. Bakker-Walter	1	118	11
12 september	Enkhuizen e.o.	A. Gutter	2	110	10
19 september	Groot Brunink	W. Ligterink	1	159	11
26 september	Bosw. Dorst	N. Dam	2	130	15
03 oktober	Urkerbos	G. van Zanen	1	150	13
10 oktober	Deelerwoud	J. Dieker	4	173	17
17 oktober	Katlijker Schar	S. Greydanus	2	97	11
24 oktober	Reeuwijkse Hout	C. Uljee	1	136	12
31 oktober	Het Enzerinck	M. Wassink	2	170	8
31 oktober	Westgaarde	R. Chrispijn	3	>40	>2
14 november	Den Treek	J. Wisman	2	89	14
21 november	Lheebroekerzand	R. Douwes	afgelast		
21 november	Pettemer Duin	F. van den Bergh	afgelast		
28 november	Hulshorsterzand	A. Termorshuizen	afgelast		

28 maart, tussen Beek en Berg en Dal bij Nijmegen onder leiding van E. Brouwer. Deze fietsexcursie lokte zo vroeg in het jaar veertien deelnemers. Als speciaal thema was gekozen 'paddestoelen op mos' en met succes. Op kleine levermossen op lemig zand werd verscheidene malen het Blauw levermosschoteltje (*Mniacea jungermanniae*), een blauwgroen stipje, gevonden. Deze soort is ook in Zuid-Limburg en langs de Veluwezoom niet zeldzaam. Verder werden onder toeziend oog van onze medeweggebruikers in bermen en overhoekjes zes soorten mosschijfjes (*Octospora* en *Lamprospora*) gevonden. Andere bijzondere ascomyceten waren *Sarea resinae* (Harsbekertje) op hars van een den en *Sarcoscypha austriaca* (Krulhaarkelkzwam). Tenslotte was het aan een oplettende Nico Dam te danken dat we midden in de Ooypolder konden genieten van een fraaie groep Paarssteelschijnridders. Dankzij ijverige nadeterminaties konden uiteindelijk totaal 75 soorten worden genoteerd. Tevens weten nu tenminste vijftien mensen hoe mosschijfjes kunnen worden gevonden.

11 april 1998, Gaasterland onder leiding van S. Greydanus.

Aantal soorten: 58, aantal deelnemers 6.

De afwisseling van Gaasterland biedt het voordeel dat op één dag vier verschillende biotopen bezocht kunnen worden. Ieder biotoop levert dan weer eigen paddestoelen op, waardoor 'tijdens deze voorjaarsexcursie in het relatief droge gebied toch nog 58 soorten werden gevonden. Allereerst het parkeerterrein bij het Paviljoen 't Klif. Hier werden vijftien soorten aangetroffen, voornamelijk op snoeiafval, waaronder de Kraterkorstkogelzwam (*Eutypa maura*) en, in groot formaat, de Vroege bekerzwam (*Peziza vesiculosa*). Op het eerste gezicht leek de verdroogde Mirnserheide weinig te zullen opleveren. Toch werden hier 31 soorten aangetroffen. Op mest werd het Donzig breeksteeltje (*Conocybe pubescens*) gevonden. Verder werd vrij talrijk het Oranje mosklokje (*Galerina calypttrata*) aangetroffen. Het Rijsterbos leverde met moeite 17 soorten op. Op een hooibult bij een paddenpoel groeiden zeer grote exemplaren van de Parse schijnridderszwam (*Lepista nuda*). Aan het eind van de middag werd nog het Wijldemerk bezocht (13 soorten). Op het begraasde gedeelte werden enkele mestpaddestoelen gevonden, zoals het Oranje mestzwammetje (*Cheilymenia granulata*) en de Franjevleklelaat (*Panaeolus sphinctrinus*).

18 april, Dijkgatsbos in Wieringermeer onder leiding van F. van den Bergh.

Op deze ietwat sombere, lichtbewolkte dag kwamen toch nog 11 deelnemers kijken. Hoewel de bezochte wegbermen erg klein zijn, waren deze het meest interessant door de aanwezigheid van veel Bokaalkluifzwammen (*Helvella acetabulum*) en hier en daar een heksenkring van Voorjaarspronkridders (*Calocybe gambosa*). Aan de Sluitgatweg werden nog twee leuke vaalhoeden gevonden: Dwergvaalhoed (*Hebeloma birrus*) en Ruderale vaalhoed (*Hebeloma vaccinum*). In de bospercelen waren, naast Krulhaarkelkzwam (*Sarcoscypha austriaca*), hoofdzakelijk droogteresistente houtpaddestoelen te

vinden. Het totaal kwam op 61 soorten.

25 april, Coovelsbos onder leiding van L. Raaymakers.

Bij het station te Helmond verzamelden zich 6 personen om een bezoek te brengen aan het Coovelsbos. In dit gemengd loofhoutbos op kalkrijke bodem, gelegen langs de snelweg Helmond-Eindhoven (kilometerhok 51-37-41/42), wordt door de Paddestoelenwerkgroep Helmond sinds 1993 een inventarisatie-onderzoek gedaan. Een tussentijds verslag hierover werd in 1997 gepubliceerd in Coolia 4: 8-22. In dit verslag worden de vondsten van 705 soorten voor dit gebied vermeld. Inmiddels is het onderzoek nog enkele jaren doorgegaan en begin 1999 ligt het aantal waarnemingen boven de 1000 soorten.

In zo'n gebied kan dus tijdens een excursie nogal wat worden verwacht, alhoewel de tijd van het jaar enigszins een spelbreker kan zijn. De oogst met 88 soorten viel echter niet tegen. Aardig hierbij is dat op een dode stengel van Grote klit twee nieuwe vondsten voor het Coovels bos konden worden genoteerd, t.w. *Diaporthe arctii* en *Mollisia depressuloides*, de laatste soort is uiterst zeldzaam, maar hier bleef het niet bij. Nog negen nieuwe soorten konden aan de inventarisatiegegevens worden toegevoegd waaronder drie myxomyceten. De nieuwelingen waren: *Collybia ocior* (Donker eikenbladzwammetje), een soort die in het voorjaar mag worden verwacht, *Conocybe filaris* (Klein breeksteeltje), *Panaeolus fimicola* (Gauwe vlekplaat), *Peziza bovina* (Koemestbekerzwam), een Rode lijstsoort, *Rutstroemia calopus* (Grasstromakelkje), *Sclerotinia sclerotiorum* (Gewoon knolkelkje) en de myxomyceten *Enteridium lycoperdon* var. *lycoperdon*, *Metatrichia floriformis* en *Perichaena vermicularis*.

Nog enkele waarnemingen zijn het vermelden waard, zoals de typische voorjaarspaddestoel *Entoloma clypeatum* var. *clypeatum* (Harde voorjaarssatijnzwam) en de zeldzame soorten *Psathyrella prona* var. *utriformis* (Kleine grasfranjehoed), *Subulicystidium longisporum* (Priemharig korstje) en *Unguicularia millepunctata* (Zwermwaterekelkje). Het zal u niet verwonderen dat we deze excursie als zeer geslaagd beschouwden.

2 mei, Lauwersmeer onder leiding van Th. Nijssen en H. Pras. Geen opgave ontvangen.

10 mei, Meijndel onder leiding van L. Jalink.

Het was prachtig weer en de meidoorns stonden volop in bloei. Zeventien deelnemers lieten zich verlokken niet wetend hoe lang de excursie zou worden. Het werd een tocht van zes tot zeven kilometer. Er werden zeer veel foto's gemaakt vooral van *Disciseda bovista* (Grote kop-op-schotel), waarvan alle deelnemers graag een foto wilden hebben. Er stonden diverse voorjaarssoorten zoals: *Morchella esculenta* (Gewone morielje), *Verpa conica* (Vingerhoedje), *Entoloma clypeatum* (Harde voorjaarssatijnzwam) en

Calocybe gambosa (Voorjaarspronkridder). Als klap op de vuurpijl werd op de terugweg nog een nieuwe vindplaats van *Disciseda bovista* ontdekt. Ondanks de, voor mycologische begrippen, lange afstand was het toch zeker de moeite wel waard. Pas om tien over vijf waren we weer bij de auto's, moe maar voldaan.

16 mei, Bekendelle bij Winterswijk onder leiding van P. J. Keizer

Het was al twee weken zeer warm en zonnig geweest en hoewel voor die droge weken er wel regen geweest is leek het bos erg droog. Het was dan ook niet verwonderlijk dat niemand iets verwachtte; er kwamen slechts drie personen.

Het was een genot om in het fraaie voorjaarsbos te lopen en vele Bosbeekjuffers met een zeldzaam mooie metaalglans cirkelden rond de beek. Ondanks het droge uiterlijk leverde het bos toch nog 43 soorten fungi op. Het merendeel groeide op hout: vier *Peniophora*'s waaronder *P. limitata* (Essenschorszwam) op Es, *Phellinus conchatus* (Bruinzwarte vuurzwam) op Kraakwilg, *Creopus gelatinosus* (Weke kussentjeszwam), *Oxyporus latemarginatus* (Breedgerande poria) en ook *Hypomyces aurantius* (Oranje zwameter) op oude *Bjerkandera adusta* (Grijze buisjeszwam). Zeker een bos om nog eens te bezoeken op een mooie herfstdag!

30 mei, Hollandse Hout onder leiding van F. Stokman.

De regen die in de voorafgaande week was gevallen bleek niet voldoende te zijn om veel mensen enthousiast te maken. Er meldden zich slechts drie deelnemers. De paddestoelen en dan vooral de asco's dachten daar anders over en waren wel present. Er werden ongeveer zestig verschillende soorten paddestoelen gevonden waar geen echte bijzonderheden bij waren. Voor de 'niet poldergangers' is de vondst van *Hymenogaster arenarius* (Grijze zijdetruffel) en van *Hirneola auricula-judae* (Echt judasoor) op Haagbeuk toch wel het vermelden waard. Met het heerlijke weer en de leuke deelnemers was het toch nog een fijne excursie.

6 juni, Alphen a/d Rijn onder leiding van C. Uljé.

Op deze zomerdag werd het recreatieterrein De Beilen westelijk van de Zegerplas bij Alphen a/d Rijn bezocht. Het werd, zoals te verwachten was, een excursie met inktzwammen. Dat waren onder andere *Coprinus bellulus* (Sneeuwwitje) en *C. hiascens* (Bundelinktzwam). Als de zeven dwergen fungeerden wat kleine asco's. Verder bleek er een *Hemimycena* te staan die later werd gedetermineerd als *H. pseudocrispata* (iets anders dan *H. pseudocrispula*) welke nog niet eerder in ons land gevonden was. Het totaal kwam op 37 soorten.

14 juni, Bosje de Hemmen onder leiding van E. Jansen (die verving A. Termorshuizen wegens ziekte).

Het plaatsje Hemmen ligt te midden van een zeer paddestoelenarme omgeving. Het is

een landgoed op klei. Op dit landgoed is in het verleden met name een aantal bijzondere kleibossoorten waargenomen. Deze werden nu niet gezien. Er zijn nog enkele leuk ogende laantjes aanwezig, maar het bos is sterk verruigd. In de ondergroei domineert Sneeuwbes. Enkele vondsten: *Agaricus augustus* (Reuzenchampignon) en *Ceriporia reticulata* (Bosnetje). Uiteindelijk zijn vrijwel uitsluitend algemene en weinig kieskeurige soorten (31) waargenomen door de acht deelnemers.

20 juni, omgeving Veere onder leiding van M.J. Franse.

Het was warm en droog weer. Er was dus weinig belangstelling. 's Morgens werd het Veerse krekengebied bezocht en 's middags de Schotsman, een terrein met kalkrijk grasland en bosschages aan de voet van de Veerse dam aan het Veerse meer. Het gebrek aan belangstelling was niet helemaal terecht want het totaal kwam toch op 45 soorten, waaronder een groep van ongeveer 250 exemplaren van *Xylaria oxyacanthae* (Meidoornbesgeweizwam).

27 juni, omgeving Assen onder leiding van J. Schreurs.

Op deze dag stond een excursie naar Drenthe gepland. Nu wordt al vele jaren elke laatste zaterdag van juni heel Drenthe, en vooral Assen, overspoeld met motorrijders. Dus probeerden we e.e.a. zo te regelen dat de deelnemers niet aan het motorgeweld zouden worden blootgesteld. Helaas ontstond daarbij een misverstand zodat een deelnemer de groep pas bereikte na diverse fietskilometers en spuurwerk. Gelukkig waren we vanaf het middaguur compleet (5 mensen). Het was al de hele maand onstabiel weer geweest en bovendien zouden we vochtige, voedselrijke bosjes bekijken, dus konden we wel iets verwachten.

De oogst na twee uur wandelen in het bosje 'Stobbebroeken' te Geelbroek was 39 soorten. Het tweede bosje 'Burgvallen' leverde 17 soorten op en het derde 'Gasterenseholt' was goed voor 29 soorten. Daarbij moet worden aangetekend dat de aandacht na uren zoeken wat verslapt, en het 'bijpraten' belangrijker wordt. Het Gasterenseholt zou zeker meer hebben opgebracht als we daar de hele dag hadden doorgebracht. Het totaal voor deze dag bedroeg 62 soorten waaronder enkele bijzonderheden. Dat waren: *Hymenochaete corrugata* (Ruwe borstelzwam) en *Tremella versicolor*. De laatste groeide als imperfecte vorm op *Peniophora* en werd door K. v. d. Put gedetermineerd. Het supplement van Nederlandse fungi werd weer met één verlengd. Mede dank zij de gastvrije ontvangst in Eldersloo was het een zeer geslaagde dag.

4 juli, Leudal onder leiding van P. Kelderman.

Deze dag werd er een gecombineerde excursie gehouden van PSL en NMV naar het Leudal te Haalen. Het was mooi weer en het werd een gezellige zoektocht. Mede dankzij Henk Lammers werd het, kwantitatief gezien, best een aardige lijst (ongeveer 160 soorten). Een behoorlijk lijstje mooie vondsten kon genoteerd worden, o.a. *Boletus*

pulverulentus (Inktboleet), *B. pruinatus* (Purperbruine fluweelboleet), *Hemimycena ignobilis* (Trechtermycena), *Lactarius decipiens* (Pelargoniummelkzwam), *Marasmius quercophilus* (Witte paardenhaartaailing), *Psathyrella dicrani* (Gaffeltandfranjehoed), *Pseudomphalina pachyphylla* (Bittere trechterzwam), *Trichophaea gregaria* (Opalen pelsbekertje) en *Orbilia auricolor* (Kromsporig wasbekertje). Jammer dat de rest van Nederland al dit schoons niet wat vaker ziet!

11 juli, omgeving Kasteel Middachten en Bingerden onder leiding van E. Brouwer.

Op de grens van bos en IJssel vindt men meestal onverwacht de allerschoonste zwammenpracht. Er kwamen dus drieëntwintig deelnemers op af. Door het droge en vroege seizoen kreeg men niet zo veel te zien. Ook bleef een groot deel van het gebied ontoegankelijk voor de excursiegangers, een probleem van meer voormalige kroonjuwelen. Alleen vrij toegankelijke paden waren toegestaan. Er werden vier lijsten genoteerd met respectievelijk 81, 38, 7 en 49 soorten. Het totaal bedraagt dus minstens 100. In de kleiige lanen werden nog enkele bijzonderheden gevonden zoals de Paarsstelige pastelrussula (*Russula violeipes*) en de Adellijke bosbekerzwam (*Peziza badiofusca*). De Beuken op zand zagen er vrij slecht uit en bedekten de lanen met een dikke laag strooisel. Vermoedelijk zijn de hier eertijds gemelde Stekelzwammen en Ridderzwammen grotendeels verdwenen. Een opsteker was de vondst van een Zijdeachtige beurszwam (*Volvariella bombycina*). Verdere bijzonderheden van deze dag waren: *Agaricus semotus* var. *lutosus*, *Entoloma dysthaloides* (Kleinsporige vloksteelsatijnzwam), *Russula heterophylla* (Vorkplaatrussula), *Leucoscypha leucotricha* (Wit viltkogeltje). Bij Bingerden werd een nieuwe variëteit van het Dikrandruitertje gevonden: *Marasmiellus pachycraspedum* var. *pseudoramealis*. Het was dus allemaal zeer de moeite waard.

18 juli, Eyserbosschen onder leiding van P. Kelderman.

Op 18 juli startte een gecombineerde PSL-NMV-excursie naar het Eyserbosch nabij Eys. Hoewel het tamelijk droog was, werden er heel wat spectaculaire vondsten gedaan (over de hele dag 23 zeldzaamheden). Het mag zeker eens vermeld worden dat de (na)determinaties van Marjo en Nico Dam er mede toe geleid hebben dat de hieronder vermelde vrij tot zeer zeldzame soorten op de lijst kwamen: *Calocybe constricta* (Blanke pronkridder), *Clavaria asterospora* (Witte sterspoorknotszwam), *Coprinus echinosporus* (Wratsporig hazenpootje), *Creopus gelatinosus* (Weke kussentjeszwam), *Entoloma mougeotii* (Lilagrijsze satijnzwam), *Hemitrichia serpulula* (een myxo det. G. Siteur, 2e vondst in Nederland), *Lactarius fuliginosus* (Donkere fluweelmelkzwam), enz., enz.

Aangezien er nog tijd over was bracht het merendeel van de deelnemers nog een bezoekje aan het Schaelsbergbosch bij Valkenburg. Hier stonden tot ieders verbazing heel wat bijzonderheden. Het begon al bij het uitstappen van de auto's waar voor onze

voeten een *Conocybe* stond die later bleek *Conocybe lenticulospora* (Paardenvijgbreeksteeltje) te zijn. Vezelkopjes doen het natuurlijk altijd goed: *Inocybe bongardii* (Geurende vezelkop), *I. godeyi* (Blozende knolvezelkop), *I. langei* (Grijsplaatvezelkop). En wat te zeggen van *Russula minutula* (Dwergrussula), *R. medullata* (Merggrussula) en een nog niet bevestigde vondst van *Russula zvarae*, die dan nieuw voor Nederland zou zijn! Er was dus te veel om op te noemen. Komt u ook eens kijken?

25 juli, bossen bij Roden onder leiding van J. Schreurs.

't Blijft altijd een 'gok', zomerexcursies in Drenthe, maar Roden heeft bijna altijd wel iets. Dat bleek ook weer op deze dag. Uit de lijst blijkt dat slechts drie houtbewoners werden genoteerd en dat daarbij twee Agaricales waren. De belangstelling ging dus duidelijk uit naar hoeden en stelen. Toch kwam het totaal op meer dan 34 soorten, waaronder *Cortinarius torvus* (Gelaarsde gordijnzwam), *C. bulliardii* (Roodvoetgordijnzwam) en *Leccinum griseum* (Haagbeukboleet).

1 augustus, De Wielewaal bij Eindhoven en het Philips de Jongh-park, onder leiding van G. Siteur.

Op deze excursie kwamen meer dan vijf personen. In De Wielewaal werden 73 soorten gevonden en in het Philips de Jongh-park 50. Het totaal kwam ten minste op 76 en vermoedelijk wel op 100 soorten. De enige soort die u wellicht niet erg bekend lijkt is de myxomycete *Tubifera ferruginosa* (det. G. Siteur).

15 augustus, Strijthagerbeekdal onder leiding van R. Douwes.

Het was wat dor, en droevig scharrelde de excursieleider door het zo fraaie Limburgse landschap, door plateaubos en een elzenbronbosje. Eén deelnemer is niet zo stimulerend. 't Weer lokte ook niet zo. Toch werden er 28 soorten genoteerd met o.a. *Entoloma caccabus* (Ranzige elzensatijnzwam).

29 augustus, Elzenhove en Amsterdamse bos onder leiding van R. Chrispijn.

Elzenhove viel een beetje tegen. We vonden er wel *Psathyrella fatua*, de zeldzame Lentefranjehoed. In het Amsterdamse bos begon het na een paar hete augustus weken met daarna regen, juist weer op gang te komen. We vonden er *Coprinus laanii* (Zaagvlakinktzwam), *Agaricus lanipes* (Breedschubbige champignon), *Bolbitius pluteoides* (Teer kleefhoedje) en *Psathyrella bifrons* (Okerbruine franjehoed). Een van de deelnemers kwam met een exemplaar aanzetten van *Lepiota fuscovinacea* (Purperbruine parasolzwam) met een sterk getijgerde steel en verder zo fraai dat we dachten iets heel bijzonders gevonden te hebben. Toch bleek het de Purperbruine te zijn, een soort die ook later in het seizoen weer regelmatig zou opduiken in het Amsterdamse bos. Dat was ook het geval met *Inocybe haemacta* (Blozende stinkvezelkop), waar we tijdens deze excursie ook exemplaren van vonden. Met 88 soorten en in Elzenhove

zo'n 80 soorten leek de meerderheid van de vijftien deelnemers wel tevreden.

5 september, Wiltzangk bij Voorschoten onder leiding van L. Bakker-Walter.

Ondanks de slechte weersvoorspelling waren er elf deelnemers, waaronder C. Bas en Th. Kuyper. Hun aanwezigheid leverde o.a. een vlotte benoeming van enkele 'kleine bruine' (*Cortinarius*), waarbij vier nieuwe voor de Wassenaaarse parken. Dat waren: *Cortinarius helveolus* (Oranje eikengordijnzwam), *C. parvannulatus* (Cederhoutgordijnzwam), *C. incisus* (Streephoedgordijnzwam) en *C. casimiri* (Grootsporige gordijnzwam). Totaal vonden we 118 soorten. 's Middags ging zowaar de zon schijnen en toonde de beroemde mosheuvel van Wiltzangk zich op zijn mooist: veel mossoorten en veel paddestoelen!

12 september, het Zanddepot en De Weelen bij Enkhuizen onder leiding van A. Gutter.

Het Zanddepot werd tijdens de verkaveling van West-Friesland in de jaren zeventig gebruikt om zand uit het IJsselmeer tijdelijk op te slaan, voordat het werd gebruikt voor aanleg van wegen. Na de verkaveling werd er bos aangeplant. Doordat het Zanddepot een hogere grondwaterstand bezit dan de omgeving blijft het verschoond van meststoffen en bestrijdingsmiddelen.

Het oostelijke deel werd eerst bezocht. Het bos ziet er uit als een 'Rode kelkzwammenbos' (wilgen op klei). Verder is er een eikenbos en een beukenbos. We konden niet alles doen en moeten om die reden beslist nog eens gaan. Het westelijk deel is natter en opener. Daar vonden we *Hygrocybe*'s en *Entoloma*'s en Gordijnzwammen. Ook Champignons waren royaal aanwezig, vijf soorten. Het totaal aantal soorten kwam op 110 waaronder *Agaricus geesterani* (Toverchampignon), *Dichomitus campestris* (Hazelaarhoutzwam), *Entoloma sericeoides* (Bruine trechtersatijnzwam) naast de gewone dingen die ook zo mooi zijn zoals *Marasmius limosus* (Rietwielkje) en *Steccherinum fimbriatum* (Geveerde raspzwam). In de weilandjes hebben we geen paddestoelen aangetroffen, maar dat kan komen doordat we daar werden overvallen door de regen en de excursie mede gezien het gevorderde middaguur werd afgebroken.

19 september, Landgoed Groot Brunink ten zuiden van Enschede onder leiding van W. Ligterink.

Het landgoed Groot Brunink is in bezit van het Overijssels Landschap en is 99 ha groot. De bovengrond bestaat voornamelijk uit dekzand op een onderlaag van keileem. Spectaculaire soorten zijn niet gevonden. Te noemen zijn *Russula violeipes* (Paarsstelige pastelrussula) en *Russula puellaris* (Vergelende russula). Dankzij het mooie weer en de behoorlijke soortenlijst werd het een fijne excursiedag.

26 september, Boswachterij Dorst onder leiding van N. Dam.

Er kwamen vijftien deelnemers; twee van beneden de Maas (volgens Thom Kuyper de patat/frites equator) en de rest van elders. Het was redelijk goed weer, zodat de lunch buiten kon worden genuttigd. De zuiderlingen verkozen een terras met een biertje, de rest bleef in het bos met boterham kaas en thermosfles koffie. Ondanks dit ernstige schisma werd het een gezellige excursie met mooie fungi: zeven soorten *Lepiota* en o.a. *Boletus armeniacus* (Abrikoosfluweelboleet). Het totaal kwam op 130 soorten. Na afloop hebben we toch maar gezamenlijk een pint gehad.

3 oktober, Urkerbos onder leiding van G. van Zanen.

Wegens het moeilijk bereikbaar zijn per openbaar vervoer verzamelden de deelnemers (13) zich op twee plaatsen. Zowel vanuit Kampen als Lelystad alsook rechtstreeks verzamelde men bij de werkschuur bij het Urkerbos; zuidelijk begin van de Vormtweg. Het waren vijf werkgroepleden van de WMOIJ en minstens acht overige NMV-leden.

Het Urkerbos ligt op leem en bevat loofhout- en naaldhoutpercelen. Het loofhout is meestal gemengd (eik, beuk, es, berk, els en nog enkele andere). Het naaldhout bestaat grotendeels uit Fijnspar en Sitkaspar. Na een droogteperiode in half augustus was in september overvloedig veel neerslag gevallen, wat op een toevallig droge excursiedag met prettige temperatuur een grote oogst opleverde. Twee spektakelstukken waren *Volvariella bombycina* (Zijdeachtige beurszwam), welke nieuw was voor de NOP. en twintig jaar geleden een keer gezien is in het Abbertbos, en *Clitocybe foetens* (Stinkende trechterzwam), welke nieuw was voor de hele provincie Flevoland. De eerste groeide op loofhout en de tweede op loofhoutstrooisel. Het totaal kwam op ongeveer 150 soorten.

10 oktober, Deelerwoud onder leiding van J. Dieker.

Op verzoek van de beheerder is het Deelerwoud geïnventariseerd op paddestoelen door de KNNV-afdeling Arnhem (zie Coolia 42:123). Door zeventien personen, zowel van de KNNV-Arnhem als van de NMV, is ruim vier uur gestruind in vier kilometerhokken in het noordoostelijk deel van het Deelerwoud, gelegen westelijk van de A50. Veel regen 's nachts en bewolkt droog weer met een temperatuur van 10°C tijdens de excursie, hebben samen met de inzet en deskundigheid van de deelnemers bijgedragen aan de uitzonderlijk hoge score van 173 soorten. Daarvan waren 34 soorten nog niet in de voorgaande jaren in dit terrein gezien. De zoektocht voerde door een laan met eik en beuk, door Grove dennenbos, door vergraste heide, door eiken-spaartelgenbos, verspreide berken enz. Tussen dennenopslag werd de Fijnschubbe ridderzwam (*Tricholoma imbricatum*) gevonden. Van de rode lijst-soorten kunnen verder genoemd worden: *Cortinarius fusisporus* (Zandpadgordijnzwam), *Pholiota flammans* (Goudgele bundelzwam), *Galerina subbadipes* (Moerasmosklokje), *Mycena pelliculosa* (Heidekleefsteelmycena), *Psilocybe polytrichi* (Haarmoszwavelkop) en *Peziza moseri* (Paarse brandplekbekerzwam). De laatste werd gevonden op/langs een met kiezelstenen

verharde toegangsweg met waarschijnlijk wat leem in de bodem, gezien de vondst van de Zwarte kluifjeszwammen (*Helvella lacunosa*) aan de rand van de weg.

Ook deze keer is weer gebleken dat een terrein dat in mycologisch opzicht nog geen kroonjuweel genoemd wordt toch de nodige verrassingen kan opleveren.

17 oktober, Katlijker Schar bij Heerenveen onder leiding van S. Greydanus.

De weersvoorspellingen beloofden een zeer slechte dag, veel regen en harde storm. Toch kwamen er elf deelnemers. Gelukkig bleef het 's ochtends nog droog. Het Katlijker Schar staat bekend als een paddestoelenrijk gebied, waar meestal leuke vondsten gedaan kunnen worden. Tijdens deze excursie echter kon het gebied zijn naam niet waarmaken. Er werden voornamelijk algemene tot zeer algemene vondsten gedaan. Om ongeveer 13 uur viel de regen met bakken uit de hemel en werd de korte excursie afgesloten. Interessante waarnemingen waren: *Mycena inclinata* (Fraaisteelmycena), *Tricholoma ustale* (Beukenridderzwam) en *Trametes hirsuta* (Ruig elfenbankje). In totaal vonden we 96 soorten.

24 oktober, Reeuwijkse Hout onder leiding van C. Uljé.

't Wordt langzamerhand traditie dat de NMV jaarlijks een *Coprinus*-practicum volgt in de Reeuwijkse Hout. Anders dan anders werden van dit geslacht nog geen tien soorten gevonden maar slechts zes. De totaalijst laat een grote variatie zien. Het talrijkst is *Mycena* vertegenwoordigd met twaalf soorten met o.a. *M. cinerella* (Grijze mycena), waarmee het voorteken van het seizoen-einde is geplaatst. Bijzonderheden zijn: *Clitocybe subbulbipes* (Vlietrechtterzwam), *Entoloma ameides* (Zoetgeurende satijnzwam), *Entoloma bisporigerum* (Tweesporige satijnzwam), *Hohenbuehelia cyphelliformis* (Schelpharpoenzwam) en *Velutarina rufoolivacea* (Takbekertje). De laatste was het laatst gezien voor 1900 en is dus bewaard in Leiden. Een bijzondere excursie dus!

31 oktober, Het Enzerinck bij Vorden onder leiding van M. Wassink.

Twee kilometer ten noorden van Vorden ligt het Landgoed 'Het Enzerinck' compleet met waterpartijen en de 'Veldwijksche Laak' en gemengde bossen rondom. Het had in de afgelopen weken overvloedig geregend, maar op deze zaterdag bleef het droog. Er kwamen acht deelnemers en met elkaar hebben die gezorgd voor een score van 170 soorten waaronder negen rode lijst-soorten. Er werd gezocht in arm eiken-berkenbos en ook een stuk met Fijnspar. De prachtige exemplaren van *Plicaturopsis crispa* (Plooi-vlieswaaiertje) waren een lust voor het oog en werden voor altijd vastgelegd met de camera.

Als je korstjes-mensen bij elkaar brengt moet je niet denken dat andere soorten worden vergeten. Zo werden elf soorten *Russula*, negen soorten Melkzwammen en dertien soorten *Mycena* gevonden en ook bijvoorbeeld *Cortinarius miraculosus* (Roodvezelgordijnzwam) maar ook een Rouwkorstje dat als *Tomentella ferruginella*

werd gedetermineerd. Ook de vondsten van *Exidia recisa* (Toltrilzwam) en *Tulasnella albida* (Witte waaszam) zijn vermeldenswaard. Een mooi resultaat!

31 oktober, Westgaarde in Amsterdam-West en Ruigoord onder leiding van R. Chrispijn.

Een zeer mosrijk grasveld met verspreide eiken leverde meteen al twintig soorten op in even zoveel minuten. Hieronder zat *Clavulinopsis laeticolor* (Fraaie knotszwam), een zeldzame soort in Amsterdam en alleen ooit in het Amsterdamse bos gevonden. De rest van de begraafplaats Westgaarde bleek minder rijk te zijn. Veertien dagen eerder was in het mosrijke gras van het strooiveld nog *Ramariopsis kunzei* (Ivoorkoraaltje) en *Trichoglossum hirsutum* (Ruige aardtong) gevonden. Daarvan konden we alleen de laatste terugvinden.

's Middags naar de opgespoten velden rond Ruigoord. Ook hier een aardtong *Geoglossum cookeianum* (Brede aardtong). Deze stond hier in de berm waar we de auto's parkeerden. De auto van de excursieleider had ze met drie centimeter gemist! De schaars begroeide delen van deze spuitvelden gaan steeds meer op duinen lijken qua soortensamenstelling getuige nieuwkomers als *Clitocybe barbularum* (Duinmostrechtterzwam) en *Omphalina galericolor* (Duinmostrechttertje). Dit jaar stonden er opvallend veel Gesteelde stuifballen (*Tulostoma brumale*). Plekken met 40 tot 50 exemplaren waren geen uitzondering. Het zal wel een gevolg zijn van de weersomstandigheden en geen zwamvlokkig voor gevoel. De werkzaamheden voor de aanleg van de Afrikahaven zijn al een eind gevorderd. Het is voor deze stuifballen en alle andere organismen in dit gebied waarschijnlijk het laatste jaar.

14 november, Den Treek bij Maarn onder leiding van J. Wisman.

Het was nog droog toen we met z'n veertien het bos intogen. Een bos als vele andere bossen, ieder die lijsten invult kent dat wel: gemengd bos op arm pleistocene zand, dus type '36' van de biotoopcodes met hier en daar open heideachtige vegetaties. De verwachtingen waren dan ook niet zeer hoog gespannen. De vondst van *Crepidotus lundelii* (Bleek oorzwammetje) mag op zo'n dag toch wel bijzonder heten en de vondst van *Leucogyrophana romellii* (Weke aderzwam) is ook leuk. De sporenmaten van de laatste blijven nog wel een punt van discussie. Als voorbode van de winter- en voorjaarssoorten stond er *Octospora humosa* (Groot oranje mosschijfje). Deze staat op droge zandige plekjes als het daar (!) lang genoeg nat geweest is, dus in het naseizoen. Met een lijst van 89 soorten konden we toch tevreden zijn!